

TÜRK-İŞ
Bilgi Merkezi

TÜRK-İŞ

17. OLAĞAN GENEL KURUL
(5-10 Aralık 1995)

GÖRÜŞ VE TALEPLER

TÜRK-İŞ
Bilgi Merkezi

Tarih:

Demirbaş No: 1194

Tasnif No: 331.88. Gdr. 1995

31.88
ÖR
995
194

A. DEMOKRATİKLEŞME

1- 12 Eylül döneminin anti-demokratik Anayasası ve diğer mevzuatı, sendikaların ve diğer demokratik kuruluşların da katılacağı bir tartışma sürecinde, evrensel demokrasi ilkelerine, onaylanmış uluslararası sözleşmelere ve tam üyelik için başvurduğumuz Avrupa Birliği standartlarına uygun hale getirilmelidir. Çoğulcu, özgürlükçü ve katılımcı demokrasi, tüm kurum ve kurallarıyla uygulanmalıdır.

2- TÜRK-İŞ Ana Tüzük'ünde, Konfederasyon'un Amacı şöyle belirtilmektedir: "TÜRK-İŞ, insan hakları, çoğulcu ve özgürlükçü demokrasi kuralları, Atatürk ilkeleri, milli, demokratik, laik ve sosyal hukuk devleti anlayışı çerçevesinde çalışanların hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek amacını taşır." Bu amaç hayata geçirilmelidir.

3- Türkiye Cumhuriyeti'nin Misak-ı Milli sınırları içindeki bütünlüğü ve bağımsızlığı özenle korunmalı, uluslararası tekeli sermayenin sözcüsü ve beyni IMF'nin ve Dünya Bankası'nın ülkemizin bağımsızlığını zedeleyici tavırlarına karşı çıkılmalıdır.

4- Türkiye Cumhuriyeti'nin üniter devlet yapısı korunmalıdır. Irkçılığın her türü lanetlenmeli, insanlığın evrensel kültür mirasına sahip çıkılırken ve ulusal kültürümüz geliştirilirken, Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde kültürel bütünlüğün geliştirilmesine, ülkemizin kültür zenginliğinin ve yerel özelliklerin korunmasına ve geliştirilmesine çaba gösterilmelidir.

5- TÜRK-İŞ, ifade edilen amacı ne olursa olsun, her türlü diktatörlüğe, darbelere, silahlı eylemlere ve teröre, hukuk dışı baskılara, zor ve şiddet kullanarak görüşleri kabul ettirme ve iktidara gelme çabalarına karşıdır. TÜRK-İŞ, toplumsal ve siyasal taleplerin demokratik kanallardan büyük ölçüde gündeme getirilebildiği Türkiye'de, silahlı eylemlere ve teröre başvurulmasına karşı çıkmakta ve herkesi, ülkemizin demokratikleştirilmesi ve çalışanların sorunlarının çözülmesi mücadelesine katkıda bulunmaya ve mücadelelerini meşru ve demokratik platformda sürdürmeye davet etmektedir.

6- Demokrasinin temeli örgütlü toplumdur. Şiddete dayanmamak, şiddeti savunmamak kaldırmaya çalışmamak koşuluyla

331.88

GÖR

1995

1194

serbestçe örgütlenebilmelidir. Toplumsal barışın ve huzurun ana dayanağı olan inanç, ibadet, düşünce ve örgütlenme özgürlüğü özgürce kullanılabilenmelidir.

7- TÜRK-İŞ, kimseye potansiyel suçlu gözüyle bakılmamasını, herkesin Anayasa'da, onaylanmış uluslararası sözleşmelerde ve yasalarda yer alan temel hak ve özgürlüklerini eşit biçimde ve özgürce kullanabilmesini, güvenlik güçlerinin halkımıza hukuk devleti anlayışı içinde eşit, hoşgörülü ve saygılı davranmasını istemektedir.

8- TÜRK-İŞ, faili meçhul cinayetlerin önlenmesini, bunların faillerinin bulunmasını, insan haklarına saygılı hukuk devleti anlayışının tüm soruşturma ve kovuşturmalarda hakim kılınmasını, bir insanlık suçu olan işkencenin kesinlikle önlenmesini, işkencecilerin caydırıcı bir biçimde cezalandırılmalarını talep etmektedir. TÜRK-İŞ, terör olaylarında devletin resmi güçleri dışında hiçbir gücün kullanılmamasını talep etmektedir.

9- Türkiye Cumhuriyeti Devletinin tüm kurumları hukuk devleti anlayışıyla hareket etmelidir.

10- Demokratikleşmenin bir unsuru olarak, yerel yönetimlerin ve yerel meclislerin yetkileri artırılmalıdır. Köyde, işyerinde ve mahallede etkin bir yönetime katılma gerçekleştirilmelidir.

11- Basın ve yayın özgürlüğü en geniş biçimiyle tanınmalı ve idari kararlarla engellenememelidir.

12- Ülkemizde bilimin yol göstericiliği temel kabul edilmeli, egemenliğin kayıtsız şartsız ulusun olduğu anlayışı hakim kılınmalıdır.

13- Emek en yüce değerdir. Çalışanlar ve emekliler, toplumda hak ettikleri saygın yere sahip olmalıdır.

14- Toplumda, köşeyi dönme ve bireyci anlayışlar değil, halkın ve ülkenin çıkarlarını ön planda tutan ve örgütlü davranmayı savunan anlayışlar hakim kılınmalıdır.

15- TRT Yönetim Kurulu'nda 12 Eylül öncesinde işçilerin bir temsilcisi yer almaktayken, 12 Eylül sonrasında yapılan bir yasa değişikliğiyle, bu temsil yetkisi işçilerin elinden alınmıştır. TRT Yönetim Kurulu'nda işçilerin ve memurların yetkili örgütlerinin belirleyeceği temsilcileri bulunmalıdır.

16- Başta kamu kurum ve kuruluşları olmak üzere, tüm işletmelerde çalışanların yönetime etkin katılımı sağlanmalıdır. Ekonomik ve Sosyal Konsey demokratikleştirilmelidir.

17- Sendikaların radyo ve televizyon kurması konusunda 13.4.1994 gün ve 3984 sayılı Yasa ile getirilen yasak kaldırılmalıdır. TÜRK-İŞ, 1992 Genel Kurulunda oybirliğiyle alınan karar doğrultusunda, bir televizyon kanalı kurmalıdır.

18- Üniversiteler özerk ve demokratik bir yapıya kavuşturulmalı, YÖK kaldırılmalıdır.

19- Dini eğitim ve öğretimde devletin gözetim ve denetimi etkinleştirilmelidir.

20- Meslek örgütleri bağımsız ve demokratik bir yapıya kavuşturulmalıdır.

B. EKONOMİK POLİTİKALAR

21. Uluslararası Para Fonu (IMF) ve Dünya Bankası tarafından gelişmekte olan ülkelere dayatılan biçimiyle istikrar ve yapısal uyum politikaları uygulamasından vazgeçilmelidir. 1980'li yıllardan bu yana, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin birçoğunda uygulanan ve sermayenin uluslararası çıkarlarına öncelik tanıyan ekonomik politikalar terkedilerek, insana öncelik veren ve sosyal devlet anlayışına dayalı ekonomik politikalar benimsenmelidir.

22- Gelişmekte olan ülkelerin iç ve dış borçlarının bu ülke ekonomilerini ipotek altına alan yükünün ortadan kaldırılması için uluslararası ve ulusal düzeyde politikalar geliştirilmeli ve hayata geçirilmelidir.

23- Hükümet, Türkiye tarafından onaylanmış 122 sayılı Uluslararası Çalışma Örgütü Sözleşmesi hükümleri uyarınca, tam istihdam sağlamaya yönelik bir politika izlemeli, işsizlikle etkili bir biçimde mücadele etmelidir. Devlet, istihdam yaratıcı üretken ve verimli yatırımlar yapmalıdır. Özel sektörün yatırımlarının teşvikinde istihdam yaratma özelliğine öncelik tanınmalıdır.

24- Gelir ve servet dağılımı, aktif devlet müdahalesiyle, adaletli hale getirilmelidir. Hayatın her alanında sosyal adalet sağlanmalıdır.

25- Türkiye'nin gelişmesi ve güçlenmesi ve, halkımızın sorunlarının çözümü, kendi çıkarlarına her şeyin üstünde öncelik tanıyan işverenlerin denetimindeki piyasa kurallarına bırakılmamalıdır.

26- Devlet, ülke kalkınmasını demokratik planlama yoluyla yönlendirmelidir. Devlet, ülkenin ve halkın çıkarlarını gözönüne alarak, piyasaya aktif bir biçimde müdahale etmeli ve piyasayı yerli ve yabancı tekелci işletmelerin hakimiyetine bırakmamalıdır. Devlet, büyük işletmelerin kendi aralarında çeşitli biçimlerde anlaşarak piyasayı denetimleri altına alma girişimlerini önlemelidir.

27- Devlet, sosyal adaletin sağlanması doğrultusunda fiyatlara ve üretilen mal ve sunulan hizmetlerin kalitesine gerekli müdahalelerde bulunmalıdır.

28- Fabrikalar, bankalar, büyük ticarethaneler, büyük araziler ve çok miktardaki gayrimenkul üzerindeki bireysel tasarruf hakkı, ülkenin ve halkın çıkarları gerektirdiğinde, demokratik bir biçimde denetlenmeli ve ülkenin ve halkın çıkarları doğrultusunda yönlendirilmelidir. Devlet, aşırı kar peşinde koşanları denetim altına almalıdır.

29- Türkiye'de yaşayan vatandaşlarımızın yurtdışındaki mal varlığı ve banka hesapları tespit edilmeli, kamuoyuna açıklanmalı ve vergilendirilmelidir.

30- Yasalarda yer alan yükümlülüklerini yerine getirmeyen işverenlere uygulanacak yaptırımların ağırlaştırılarak, caydırıcı olması sağlanmalıdır,

31- Ülkede ve devlet yönetiminde israf, yolsuzluk, rüşvet, hırsızlık önlenmelidir.

32- Devlet, temel tüketim mallarına uygulayacağı subvansiyonlarla, dar ve sabit gelirliileri desteklemelidir.

33- Geniş halk kitlelerinin başlıca ızdırabı haline gelen yüksek enflasyon oranı düşürülmeli ve bir sorun olarak ülke gündeminden çıkarılmalıdır.

34- Çeşitli dönemlerde iktidardaki siyasal partilerin çıkarları doğrultusunda yönetilen, birer arpalık olarak kullanılan ve sermayeyi desteklemek amacıyla kurulup işletilen kamu kurum ve kuruluşları, özerk ve demokratik bir yapıya kavuşturularak, halkımıza hizmet eder hale getirilmelidir. KİT'lerin yönetimi demokratik ve özerk bir yapıya kavuşturulmalı ve çalışanların Yönetim Kurulu üyeliği dahil, yönetime etkin şekilde katılımı sağlanmalıdır.

35- KİT'lere yeni kaynaklar aktararak, bu işletmelerin gelişkin teknolojili, verimli ve etken kuruluşlar haline gelmeleri sağlanmalıdır.

36- Ulusal savunma ile doğrudan ilgili sanayiler kamunun mülkiyetinde ve demokratik yönetiminde bulunmalıdır.

37- Ülkemizin önemli doğal kaynakları, çalışanların etkin yönetime katılımıyla, kamu kurum ve kuruluşları tarafından işletilmelidir. Kıyılar kamu mülkiyetinde olmalı ve ormanlar kamu mülkiyetinde kalmalıdır.

38- Enerji, bir kamu hizmeti olarak devletçe üretilmeli ve devletçe dağıtılmalıdır. Kamu işletmeleri eliyle çağdaş teknolojili deniz ve demiryolu ulaştırmacılığı geliştirilmelidir. Kamu hizmeti niteliğindeki posta ve telefon hizmetleri kamu kurum ve kuruluşları tarafından yerine getirilmelidir.

39- Türkiye Cumhuriyeti'nin ekonomik ve siyasal bağımsızlığının ana dayanaklarından olan kamu iktisadi teşebbüsleri, özelleştirme adı altında değerlerinin çok altında fiyatlarla yerli ve yabancı kişi ve kuruluşlara yağmalanmamalı, sendikasıylaştırmanın ve işçileri köleleştirmenin bir aracı olan özelleştirme durdurulmalıdır. Yanlış siyasi kararlar nedeniyle veya sermayeyi desteklemek amacıyla uygun olmayan yerlerde ve geri teknolojiyle kurulan ve yeni teknoloji kullanılmasını sağlayacak yatırımlarla rasyonel hale getirilmesi olanaklı olmadığı, demokratik yapılı bir ekonomik ve sosyal konseyde görüşülüp karara bağlanarak tespit edilecek kamu işletmeleri, bir süreç içinde elden çıkarılmalı veya tasfiye edilmelidir. Bu işyerlerindeki işçiler başka kamu işyerlerine yerleştirilmelidir. Bu kararda yalnızca sözkonusu işletmenin karı veya zararı değil, bu işletmenin ülke ekonomisine, yöre ekonomisine ve toplumsal hayata doğrudan ve dolaylı olumlu etkileri de gözönünde bulundurulmalıdır.

40- ay ve tütün gibi küçük üreticilik için önemli alanlarda kamu tekeli yeniden kurulmalıdır.

41- Yerli ürünlerin kullanımını özendiren politikalar izlenmelidir.

42- Kamu kurum ve kuruluşları özel sektöre fason üretim yaptıırma uygulamasını asgariye indirmelidir. Kamu kurum ve kuruluşları ellerindeki makine ve teçhizatı geliştirerek ve etkili bir biçimde kullanarak, emanet işleri artırmalıdır.

43- Kayıt-dışı ekonomi ve vergi kaçakçılığı önlenmeli, vergi kaçıranlara devlet malını çalanlarla aynı ceza verilmelidir.

44- Sermaye ve tarıma sağlanan vergi ayrıcalıkları ve istisnaları kaldırılmalıdır. Vergi yükü, kazanç ve servete göre adaletli bir biçimde dağılmalıdır. Başta spekülâtörler, rantiyeler, büyük toprak sahipleri, büyük tüccarlar, ithalat ve ihracatçılar ve bankacılar olmak üzere tüm sermaye ve servet sahipleri etkili bir biçimde vergilendirilmelidir. İşçilerin ve memurların sırtındaki gelir vergisi ve dolaylı vergi yükü azaltılmalıdır. Asgari ücret miktarı kadar gelirden vergi kesilmemelidir.

45- Türkiye, Avrupa Birliği'nin eşit koşullarla tam üyesi olmalı, Avrupa Birliği ile olan ilişkiler bu anlayışla biçimlendirilmelidir.

C. SOSYAL POLİTİKALAR

46- Anayasanın emrettiği sosyal devlet anlayışı hayata geçirilmelidir.

47- Aile toplumun temelidir. Devlet, her ailenin istihdam, konut, beslenme, sağlık, çocuk yetiştirme, eğitim ve ulaştırma konularındaki gereksinimlerinin karşılanması da sorumluluk sahibi olmalı ve bu sorumluluğunu öncelikle yerine getirmelidir.

48- Kamu harcamalarında sosyal adaletin sağlanması ve sosyal devlet anlayışının gereklerinin yerine getirilmesine öncelik verilmelidir. Eğitim, sağlık, toplu konut, ulaştırma harcamalarının bütçe içindeki payı artırılmalıdır

49- Sağlık hizmetleri devlet tarafından, parasız olarak sağlanmalıdır. Koruyucu hekimliğe önem verilmelidir. Sağlık personeli sayısı ve niteliği yükseltilmelidir.

50- Devlet bütçesinden eğitime ayrılan kaynaklar artırılmalıdır. Eğitim, devlet tarafından parasız olarak yapılmalıdır. Eğitim alanında özel teşebbüsün teşvik edilmesine son verilmeli, olanakları sınırlı öğrencilere yaygın bir biçimde ve yeterli miktarda burs sağlanmalıdır.

51- Eğitim programları çağın gelişmelerine ayak uydurmalı, çağdaş bilgilerle donanmış, düşünme ve problem çözme yeteneği gelişmiş bireyler yetiştirilmelidir. Okul, teçhizat ve eğitim personeli sayısı ve niteliği yükseltilmelidir. Mesleki eğitimde okul-işyeri bağlantısı geliştirilmelidir.

52- Kentlerde belediyelerin mülkiyetinde ve halkın denetimindeki toplu taşımacılık teşvik edilmelidir.

53- Asgari ücret, iki çocuklu bir ailenin insanca yaşamasına yeterli düzeyde olmalı ve altı ayda bir enflasyona ve ekonomik büyümeye endeksli olarak artırılmalıdır. Asgari ücret tespit komisyonu demokratik bir yapıya kavuşturulmalıdır.

54- Emekli, dul ve yetim aylıkları, gerektiğinde devlet desteğiyle yükselterek, bu kişilerin insanca yaşamalarına olanak sağlanmalıdır.

55- İşçi-memur ayrımı, Devletin ihtiyaçları, evrensel ilkeler ve günümüzdeki çalışma şartları gözönünde bulundurularak, demokratik danışma ve karar mekanizmaları içinde, netleştirilmeli; işçi ücretleri ile memur aylıkları, insanca yaşamaya yetecek düzeye çıkarılmalıdır.

56- Ücretlerde, maaşlarda ve emekli aylıklarında yapılan artışlar en az bir önceki dönemin enflasyonu oranında olmalıdır.

57- Devlet, tüketiciyi koruyucu mevzuatın etkili bir biçimde uygulanmasını sağlamalıdır.

58- Kamu kurum ve kuruluşları tarafından üretilen malların ve sunulan hizmetlerin fiyatlandırılmasında, "sosyal devlet" anlayışı temel alınmalıdır. Tanzim satışları, subvansiyonlar ve destekleme alımları gibi yollarla, gelir ve servet dağılımındaki

büyük adaletsizliği azaltmaya yönelik girişimlerde bulunulmalıdır.

59- İşsizlik sigortası uygulanmalı ve işsizlik sigortasının sona ermesi durumunda devlet sosyal yardım yapmalıdır.

60- Kadınların işgücüne katılımlarını ve ücret veya maaş karşılığı çalışma olanaklarını artırmak, çalışmakta olanların karşılaştıkları sorunları çözmek için genel ekonomik ve sosyal politikalar geliştirilmelidir. Kadının toplumsal statüsünü iyileştirmeye yönelik, gerektiğinde olumlu ayırımcılık da içeren politikalar belirlenip, kalkınma planlarında yer almalı ve uygulamada somutlaştırılmalıdır. Kadın istihdamını engelleyen unsurların ortadan kaldırılması ve teşvik edici yasal düzenlemelerin yapılması ve uygulanması sağlanmalıdır.

61- Uluslararası Çalışma Örgütü'nün 103, 140, 156, 157 ve 168 sayılı Sözleşmeleri onaylanmalı ve iç mevzuata aktarılmalıdır.

62- Medeni Kanun'da, Türk Ceza Kanunu'nda, İş Kanunu'nda ve diğer mevzuatta yer alan ve kadına karşı ayırımcılığa doğrudan ya da dolaylı olarak yol açan maddeler değiştirilmelidir.

63- Ücretli doğum izni artırılmalıdır. Analık haliyle bağlantılı olarak haksız işten çıkarmalara son verecek ve iş güvencesi sağlayacak düzenlemeler yapılmalıdır.

64- Üst sınır bir yıl olmak üzere, çalışan kadınlara ücretli süt izni kullanma hakkı verilmelidir.

65. Türkiye koşullarına uygun bir süre için, ücretli ebeveyn izni ve ailevi nedenlerle izin bütün işçiler için benimsenmelidir. Bu izinleri kullanan işçilerin aynı koşullarla, aynı yada benzer işlerine dönmeleri garanti edilmelidir.

66- 0-6 yaş grubu çocukların bakımı sosyal devlet anlayışıyla ele alınmalı ve yerel ve merkezi yönetimler bu amaca yönelik tesislerin kurulmasını, işletilmesini ve aile sahibi işçilerin hizmetine sunulmasını sağlamalıdır.

67- Şiddete uğrayan kadınlar için başvuru yerleri sağlanmalı, danışma hizmeti yapan kuruluşlar açılmalı, kadınların bu konuda bilinçlendirilmesi için eğitim verilmelidir.

68- Kadın işçiler için mesleki eğitim ve kız çocuklarının örgün eğitimden kesintisiz yararlanmasının olanakları yaratılmalıdır.

69- Kadın ve erkek işi ayırımına son verilmeli, yasalarda yer alan eşit değerdeki işe eşit ücret ilkesinin hayata geçirilmesi için gereken düzenlemeler yapılmalı, önlemler alınmalıdır.

70- Çalışan çocuklarla ilgili yasa ve diğer mevzuat dağınıklıktan kurtarılarak tek yasada toplanmalı; bu yasaya tarım kesiminde ve sokakta çalışan çocukların korunmasına ilişkin hükümler konmalı ve anılan yasa, Uluslararası Çalışma Örgütü'nün asgari çalışma yaşını belirleyen 138 sayılı Sözleşme ve ilgili Tavsiye Kararlarına uygun olmalıdır. 15 yaşından küçük çocukların çalıştırılmaları kesinlikle engellenmelidir.

71- Zorunlu eğitim 8 yıla çıkarılarak yaygınlaştırılmalıdır.

72- Yabancıların ülkemizde kaçak olarak çalışmaları önlenmelidir. Kaçak işçi çalıştırmanın, bordroda düşük ücret ve kısa çalışma süresi göstermenin cezası artırılmalıdır. Kaçak işçilik, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, SSK ve Maliye Bakanlığı'nın sendikalarla birlikte yapacakları çalışmayla, önlenmelidir.

73- Sendikasıztırmanın bir aracı olarak kullanılan taşeronluk önlenmelidir. Günümüzde, 94 sayılı Uluslararası Çalışma Örgütü Sözleşmesi, İlgili Bakanlar Kurulu kararı ve 1993 yılı kamu kesimi toplu iş sözleşmelerine konan hüküm uyarınca, kamu kurum ve kuruluşları tarafından ihaleyle yaptırılan tüm işlerde, işkolunda bağitlanmış toplu iş sözleşmesinin ücretlere ve diğer konulara ilişkin hükümlerinin sendika üyesi olmasalar dahi taşeron işçilerine ve fason olarak iş yapan işyerlerinin işçilerine uygulanması sağlanmalıdır.

74- Çalışma yaşamına ilişkin düzenlemeleri ihlal eden işverenlere verilen cezalar caydırıcı bir düzeye çıkarılmalıdır.

75- İşçi sağlığı ve iş güvenliğine ilişkin mevzuat, yeni teknolojiler ve girdiler gözönüne alınarak, çağdaştırılmalıdır. İşçi sağlığı kurulları demokratik bir yapıya kavuşturulmalı, bu kurulların yetkileri artırılmalı ve etkin bir biçimde çalışmaları sağlanmalıdır. İşe yeni alınan işçilere, çalışma saatleri içinde, işçi sağlığı ve iş güvenliği eğitimi yaptırılmalıdır. TRT'de, sendikalarla işbirliği içinde,

işçi sağlığı ve iş güvenliği konularında düzenli programlar yayınlanmalıdır.

76- Sosyal güvenlik sosyal devlet anlayışıyla gerçekleştirilmelidir. Sosyal güvenliğin finansmanına devlet de katılmalı, sosyal sigorta primi işçi ve işveren payı azaltılmalıdır. Devlet, sosyal güvenliğin finansmanına katkıda bulunduğu oranda SSK yönetiminde temsil edilmelidir. SSK yönetimi demokratik ve özerk bir hale getirilmelidir. SSK, karşılığında prim almadığı sosyal risklerden sorumlu tutulmamalıdır. SSK'nın müfettiş sayısı artırılmalı, müfettişlerin yetkileri ve denetimi daha etkili hale getirilmelidir. SSK, özel sosyal güvenlik kuruluşları, Emekli Sandığı ve Bağ-Kur sigortalıları arasında yükümlülükler ve haklar konusunda uyum sağlanmalıdır.

77- Yaşlılık aylığına hak kazanma koşulları, sigorta tekniği gözönünde bulundurularak, Sosyal Sigortalar Kurumu'na prim ödeyenlerin temsilcileri tarafından demokratik biçimde belirlenmelidir. Sosyal sigorta primlerinin işverenlerce zamanında yatırılmasını sağlayacak yasal ve idari düzenlemeler yapılmalıdır. SSK alacaklarının faizleri affedilmemeli, alacaklar taksit bağlanmamalıdır. SSK genel kurulları her yıl toplanmalı ve önemli konularda karar ve ibra yetkisi tanınarak, danışma organı olmaktan çıkarılmalıdır. Sosyal güvenlikteki finansman açığının kapatılması için SSK gayrimenkullerinin satışı yoluna gidilmemelidir. SSK sağlık tesislerinin sağlık işletmesi haline getirilerek özelleştirilmesi girişimlerine son verilmelidir. Özel sigorta programları devlet tarafından sıkı bir biçimde denetlenmelidir.

78- Tüketim kooperatifçiliği ve kırsal kesimde demokratik kooperatifçilik desteklenmelidir. Tarım satış ve kredi kooperatiflerinin ve merkez birliklerinin yönetimi demokratik ve özerk olmalıdır.

79- Çevre korunmalı, çevrenin temizlenmesinin maliyetini kirletenler ödemelidir.

80- Çıracılık ve mesleki eğitim yeniden yapılandırılarak, çocuklar çıracılık ve mesleki eğitimin koruyucu şemsiyesi altına alınmalıdır.

81- Özellikle düzensiz sektörde ağır, tehlikeli ve kötü koşullarda çalışan 15-18 yaş grubundaki çocukların çalışma

koşulları iyileştirilmeli; fiziksel ve ruhsal konumları çalıştıkları sektörlere uygun olmayan çocukların çalışmaları önlenmelidir.

D. ÇALIŞMA YAŞAMI VE SENDİKAL HAKLAR

82- Ülkemizdeki çalışma mevzuatı bir bütün olarak Uluslararası Çalışma Örgütü'nün ilkeleri ve Türkiye tarafından onaylanmış Sözleşmeleri ile uyumlu hale getirilmelidir.

83- Avrupa Sosyal Şartı'nın Türkiye tarafından onaylanmamış olan maddeleri Bakanlar Kurulu tarafından derhal onaylanmalıdır.

84- Kamu kesiminde ve özel kesimde tüm ücretli çalışanların, Türkiye tarafından onaylanmış Uluslararası Çalışma Örgütü Sözleşmeleri'nden kaynaklanan sendikalarda örgütlenme, toplu pazarlık ve grev haklarını kullanmalarının önündeki iç hukuk engelleri kaldırılmalıdır.

85- Kamu çalışanlarının Türkiye tarafından onaylanmış Uluslararası Çalışma Örgütü Sözleşmelerinde yer alan sendikalaşma, toplu pazarlık ve grev haklarını kullanmalarının önündeki idari ve hukuksal engeller kaldırılmalıdır. Memur ve sözleşmeli personel statülerinde istihdam edilen kamu çalışanlarının, Türkiye tarafından onaylanmış 151 sayılı Uluslararası Çalışma Örgütü Sözleşmesinden kaynaklanan siyasi faaliyette bulunma hakkını kullanmalarının önündeki iç hukuk engelleri kaldırılmalıdır.

86- Tüm ücretli çalışanlar aynı hak ve özgürlüklere sahip olmalıdır. İşçi sınıfının ayrılmaz bir parçasını oluşturan memur ve sözleşmeli personel statülerindeki kamu çalışanları da diğer işçilerle birlikte örgütlenebilmelidir. Sözleşmeli personel uygulamasına son verilmelidir. İşçi statüsünde çalışanların memur ve sözleşmeli personel statüsüne geçirilmesi uygulamasına son verilmelidir.

87- İşçi ve memur statülerinde istihdam edilen ve aynı işi yapan kamu ücretli çalışanları arasında ücret ve diğer hak ve özgürlükler konusundaki farklar, işyerlerinde huzursuzluk yarattığı gibi, Türkiye tarafından onaylanmış 111 sayılı Uluslararası Çalışma Örgütü Sözleşmesi'ni de ihlal etmektedir. Bu ayrımcılık, en gelişkin haklar diğer statülerde istihdam edilenlere yaygınlaştırılmak yoluyla, sona erdirilmelidir.

88- Tarım ve orman işçileri, ev hizmetlerinde çalışanlar, stajyer öğrenciler ve çıraklar, İş Yasası kapsamına alınmalıdır. Eve-iş-verme sistemi içinde çalışanlar da "işçi" sayılmalı ve işçiyi koruyucu mevzuatın kapsamı içine alınmalıdır. Özel radyo ve televizyonlarda ücret karşılığında çalışanlar 212 sayılı Basın İş Yasası kapsamına alınmalıdır.

89- Hizmet akdinin işveren tarafından geçerli bir nedene dayanmadan tek taraflı olarak feshedilmesine engel olunmalıdır. Bu konuda Uluslararası Çalışma Örgütü'nün Türkiye tarafından onaylanmış 158 sayılı Sözleşmesi'nin gerekleri iç mevzuatımıza yansıtılmalıdır. İşten çıkarmanın geçerli bir nedene dayanmaması durumunda verilecek yargı kararıyla sözkonusu işçi işe geri döndürülebilmelidir.

90- Haftalık çalışma süresi 1983 yılında yapılan bir yasa değişikliğiyle, ücrette bir azalma olmaksızın, 45 saate indirilmiştir. Avrupa Birliği ülkelerinde bu süre 40 saat ve altındadır. Haftalık çalışma süresi 40 saate indirilmelidir.

91- Mazeret izinleri ve yıllık ücretli izinler konularında Avrupa Birliği ülkelerinde geçerli olan düzeyler ülkemizde de uygulanmalıdır.

92- İş müfettişlerinin sayısı ve yetkileri artırılmalıdır.

93- 19.4.1981 gün ve 2448 sayılı Yasa ile toplu iş sözleşmeleri ile ödenebilecek ikramiye konusunda getirilen tavan kaldırılmalıdır.

94- 1475 sayılı İş Yasası'nın 14. maddesinde 12 Eylül sonrasında yapılan değişikliklerle getirilen kıdem tazminatı tavanı kaldırılmalıdır.

95- 12.7.1987 günlü Resmi Gazete'de yayınlanan 87/11945 sayılı Bakanlar Kurulu kararı uyarınca ihtiyaç fazlası askerlik yükümlülerinin kamu kurum ve kuruluşlarında çalıştırılması uygulaması sona erdirilmelidir.

96- 1982 Anayasasının 18. maddesi ikinci fıkrasında olağanüstü hallerde vatandaşların zorla çalıştırılabileceği hükmü getirilmiştir. Türkiye tarafından onaylanmış 105 sayılı Uluslararası Çalışma Örgütü Sözleşmesi'ni ihlal eden bu hüküm kaldırılmalıdır.

97- 1402 sayılı Sıkıyönetim Yasası'nın sıkıyönetim komutanlarına işçi ve memurları işten çıkarma ve bölge dışına gönderme yetkisi veren hükümleri, Türkiye tarafından onaylanmış 111 sayılı Uluslararası Çalışma Örgütü Sözleşmesi'ni ihlal eden bir düzenlemedir. Bu hüküm kaldırılmalıdır.

98- Her türlü işçi alacağı ilke olarak zamanında ödenmelidir. İşçi alacaklarının gecikmesinde yargı kararına gerek kalmaksızın en yüksek oranlı mevduat faizi uygulanmalıdır. Birçok yörede Belediye-İş Sendikamızın üyesi belediye işçileri aylardır ve hatta yıllardır aylık ve ikramiyelerini alamamaktadır. Belediye-İş Sendikamızın belediyelerden aidat alacağı 400 milyar lirayı aşmış ve Sendikamız bu nedenle vergi ve sigorta primi borçlarını ödeyemez duruma itilmiştir. Belediye işçilerinin alacaklarının ödenmesine büyük öncelik tanınmalıdır. 1995 kamu kesimi toplu sözleşme zam farkları mutlaka 1995 yılı içinde defaten ödenmelidir.

99- Devlet İstatistik Enstitüsü, enflasyon oranlarını saptayarak, ücret ve aylıkların belirlenmesi sürecini etkilemektedir. Ancak bu bilgiler sendikalara verilmemekte, sendikaların enflasyon oranlarının doğruluğunu denetleme olanağı ortadan kaldırılmaktadır. DİE'de işçilerin ve memurların yetkili örgütlerince belirlenecek temsilcileri bulunmalıdır.

100- İşçilerden ve memurlardan yapılan kesintilerle oluşan tasarrufu teşvik ve konut edindirme fonları, işçilerin ve memurların demokratik yönetimine devredilmelidir.

101- 1 Mayıs, işçi sınıfının uluslararası birlik, dayanışma ve mücadele günü olarak kutlanmalı ve genel tatil olmalıdır.

102- Zorunlu emeklilik uygulaması sona erdirilmelidir.

103- Giderek yaygınlaştırılan kısmi süreli çalışma veya diğer esnek çalışma biçimlerinde, işçi hakları ve sendikal hak ve özgürlükler bakımından bir kaybın olmamasını sağlayacak düzenlemeler getirilmelidir. 5.7.1983 tarihinde çıkarılan Yüzde Yönetmeliği hükümleri uyarınca özellikle turizm sektöründe görülen "extra" çalışma uygulamasının işverenlerce istismar edilmesi önlenmeli, bu şekilde çalışan işçilerin sendikalaşmasının ve sendikal haklardan yararlanmasının önündeki engeller kaldırılmalıdır.

104- Eve-iş-verme sistemi içinde çalışanlar da sendikalara üye olabilmeli ve işkolunda bağitlanmış olan toplu iş sözleşmelerinin hükümleri bu kişiler için de geçerli olmalıdır.

105- Çıraklar ve stajyer öğrenciler, sendikal hak ve özgürlüklerden yararlanabilmelidir. 5.6.1986 gün ve 3308 sayılı Yasada, çırakların ve stajyer öğrencilerin sendikalaşması, toplu pazarlık hakkından yararlanması ve greve katılması konusundaki yasaklar kaldırılmalıdır.

106- Özel güvenlik görevlilerinin sendikalaşmasını yasaklayan 22.7.1981 gün ve 2495 sayılı Yasa iptal edilmeli ve özel güvenlik görevlilerinin sendikalaşmasına olanak tanınmalıdır.

107- Sendika üyeliklerini Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na bildirme yükümlülüğü, yetki için başvurma tarihinde yerine getirilmelidir (ilgili madde: 2821/22).

108- Sendika üyeliklerini ilgili işverene bildirme yükümlülüğü yetkinin kesinleştiği tarihte yerine getirilmelidir (ilgili madde: 2822/13).

109- Sendika üyelik kayıtları Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından değil, en fazla sayıda işçiyi temsil eden üst örgütün temsilcilerinin de yer aldığı bağımsız ve demokratik bir kurum tarafından tutulmalıdır.

110- İşyerinde çalışan sendika organlarında görevli işçilere de, işyeri sendika temsilcilerine tanınan teminat sağlanmalıdır.

111- 4.10.1983 gün ve 2908 sayılı Dernekler Yasası uyarınca, sendikacıların diğer ülkelerdeki toplantılara katılabilmeleri ve yabancı uyruklu sendikacıların ülkemizdeki toplantılara katılabilmeleri için İçişleri Bakanlığı'ndan izin alınması gerekmektedir. Bu izin koşulu kaldırılmalıdır.

112- 5.6.1986 gün ve 3308 sayılı Yasa (M.32/h) uyarınca, sendikaların eğitim fonlarının yüzde 25'lik bölümünün Hükümetin denetimindeki bir fona aktarılma zorunluluğu kaldırılmalıdır.

113- Sendika aidatının miktarı ve aidat dışında sendika üyesinin ücretinden yapılabilecek kesinti konusunda 2821 sayılı Yasa'da (M.23) yer alan kısıtlamalar kaldırılmalı, bu konu sendika genel kurullarının iradesine bırakılmalıdır.

114- İşyeri sendika temsilcilerinin sayısı konusunda 2821 sayılı Yasada (M.34) yer alan kısıtlamalar kaldırılmalı, yasada asgari miktar belirlenmeli, işyerinde uygulanacak sayı tarafların iradesine bırakılmalıdır.

115- Sendika kurucusu, sendika yöneticisi ve işyeri sendika temsilcisi olabilmek için öngörülen önkoşulların büyük bir bölümü Uluslararası Çalışma Örgütü'nün Türkiye tarafından onaylanmış Sözleşmelerine aykırıdır. Bu anti-demokratik kısıtlamalar kaldırılmalıdır.

116- Sendikacıların ve sendikaların siyasi alandaki faaliyetlerini kısıtlayan tüm yasaklama ve kısıtlamalar kaldırılmalıdır. Sendikaların ve konfederasyonların, demokratik biçimde alınmış kararlar doğrultusunda siyasi partilerle her türlü ilişki kurabilmelerine olanak tanınmalıdır.

117- Sendikalar üzerindeki Maliye Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve Devlet Denetleme Kurulu denetimi sona erdirilmelidir, sendikaların denetimini genel kurullar ve bu genel kurullarda seçilen denetim kurulları yerine getirmelidir.

118- 15.6.1985 gün ve 3218 sayılı Serbest Bölgeler Yasası, serbest bölgelerde kuruluştan sonraki on yıllık dönemde tüm grevleri yasaklamaktadır. Bu yasak kaldırılmalıdır. Serbest bölgelerde çalışan işçiler de tüm işçi haklarına ve sendikal hak ve özgürlüklere sahip olmalıdır.

119- Toplu iş sözleşmesi görüşmelerinde yetkili sendikanın tespiti, en fazla temsil niteliğine sahip işçi ve işveren sendika üst örgütleri temsilcilerinin de yer aldığı bağımsız ve demokratik bir kurum tarafından gerçekleştirilmelidir.

120- 12 Eylül öncesinde aynı işyeri için hem işyeri ve hem de işkolu toplu iş sözleşmesinin aynı anda uygulanması mümkündü. Günümüzde ise yalnızca ya işyeri, ya da işletme toplu iş sözleşmesi uygulanabilmektedir. İşkolu düzeyinde toplu iş sözleşmeleri bağitlanabilmelidir. İşkolu, işyeri ve işletme düzeylerinde toplu iş sözleşmeleri aynı anda uygulanabilmelidir.

121- Toplu sözleşme görüşmelerinin 60 gün süreyle kısıtlanması uygulamasına son verilmelidir.

122- Toplu pazarlık görüşmelerinde zorunlu arabuluculuk aşaması kaldırılmalı, taraflar isterlerse arabulucu kurumunu kullanmalıdır.

123- Bakanlar Kurulu tarafından 2822 sayılı Yasanın 11. maddesi uyarınca teşmil edilen bir toplu iş sözleşmesinin yürürlük süresi sona erene kadar işyerinde yeni bir toplu iş sözleşmesi bağitlanamamaktadır. Teşmil edilen bir toplu iş sözleşmesinin uygulandığı işyerindeki işçilerin bir sendikada örgütlenmeleri durumunda, bu süre içinde dahi yeni toplu sözleşme imzalanabilmelidir.

124- Bir toplu iş sözleşmesinin yürürlük süresi içinde yeniden menfaat uyuşmazlığı çıkarılabilmelidir.

125- Türkiye, tüm ücretli çalışanların grev hakkını düzenleyen 87 sayılı ILO Sözleşmesi'ni onaylamıştır. Uluslararası Çalışma Örgütü yetkili organlarının 87 sayılı Sözleşme ile ilgili olarak grev hakkı konusunda kabul ettiği ilkeler doğrultusunda, barışçıl olmak koşuluyla, her türlü grev yasal kabul edilmeli, onaylanmış Sözleşmenin gerekleri ülkemizde de geçerli kılınmalıdır.

126- 1402 sayılı Yasa uyarınca (M.3/f), sıkıyönetim dönemlerinde sıkıyönetim komutanı grev hakkının kullanılmasını sürekli olarak yasaklayabilir veya izne bağlayabilir. Bu düzenleme ve uygulama kaldırılmalıdır. Olağanüstü hal uygulanan bölgelerde olağanüstü hal valisinin grevleri durdurma yetkisi kaldırılmalıdır.

127- Uluslararası Çalışma Örgütü'nün Türkiye tarafından onaylanmış 87 sayılı Sözleşmesi, barışçıl olmak koşuluyla iş yavaşlatma ve işyeri işgalinin yasal kabul edilmesini gerektirmektedir. Ülkemizdeki çalışma mevzuatı ve uygulama da buna uygun hale getirilmelidir.

128- Milli Savunma Bakanlığı ile Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığınca doğrudan işletilen işyerlerinde 12 Eylül öncesinde grev yasağı yoktu; grev hakkının kullanılması bazı önkoşullara bağlanmıştı. Günümüzde bu işyerlerinde geçerli olan grev yasağı kaldırılmalıdır.

129- Genel grev yasal bir hak olarak tanınmalıdır. Hak grevi hakkı yeniden tanınmalıdır. Dayanışma grevi yasal bir hak olarak tanınmalıdır. Sendikası işçilere de grev hakkı

tanınmalıdır. İşçiler ve sendikalar, toplu sözleşme ile doğrudan ilişkili olmayan konularda da grev hakkına sahip olmalıdır. Konfederasyonların da grev kararı alma ve uygulama yetkisi olmalıdır.

130- Sendikanın yetkili organ kararlarıyla sorumlu olmadığı hiçbir eylem nedeniyle sendikaya mali yükümlülük getirilmemelidir.

131- Su, elektrik, havagazı, termik santrallerini besleyen linyit üretimi, tabii gaz ve petrol sondajı, üretimi, tasfiyesi ve dağıtımı ile, üretimi nafta veya tabii gazdan başlayan petrokimya işlerinde grev yasağı kaldırılmalıdır. Banka ve noterlik hizmetlerinde grev yasağı kaldırılmalıdır. Kamu kuruluşlarınca yürütülen şehiriçi deniz, kara ve demiryolu ve diğer raylı toplu yolcu ulaştırma hizmetlerinde grev yasağı kaldırılmalıdır. Eğitim ve öğretim kurumlarında grev yasağı kaldırılmalıdır. Sağlık hizmetlerinde acil servisler ve işler dışındaki birimlerde grev yasağı kaldırılmalıdır.

132- Uluslararası Çalışma Örgütü'nün Türkiye'nin onaylamış olduğu 87, 98 ve 151 sayılı Sözleşmelerden kaynaklanan sendikalaşma, grevli toplu pazarlık, barışçıl eylem ve siyasi faaliyette bulunma haklarını kullandıkları için işçiler, kamu çalışanları ve sendikacılar ve ayrıca sendikalar hakkında açılan davalar sona erdirilmeli, bu meşru haklarını kullanan kişiler ve kuruluşlar hakkında verilen cezalar iptal edilmelidir.

133- Bakanlar Kurulu'nun grev erteleme yetkisi kaldırılmalıdır.

134- Grev gözcülerine barınak yapılmasını yasaklayan hüküm kaldırılmalıdır. Grev sırasında grev uygulanan işyerinin girişlerine asılabilecek afiş ve pankartlar konusundaki kısıtlama ve yasaklamalar kaldırılmalıdır. Grev gözcülerinin sayısı ve faaliyeti konusundaki kısıtlama ve yasaklamalar kaldırılmalıdır.

135- 12 Eylül öncesinde alınan grev kararının 60 gün içinde uygulanması zorunluluğu yoktu. 2822 sayılı Yasada öngörülen bu düzenleme ILO ilkelerine de aykırıdır. Bu kısıtlama kaldırılmalıdır. 12 Eylül öncesinde, grev uygulama kararını 6 işgünü önceden işveren bildirme zorunluluğu yoktu. 2822 sayılı yasada öngörülen bu düzenleme ILO ilkelerine de aykırıdır. Bu kısıtlama kaldırılmalıdır.

136- Grev sırasında işyerini terketme yükümlülüğü Türkiye tarafından onaylanmış Uluslararası Çalışma Örgütü Sözleşmeleriyle çelişmektedir. Bu yükümlülük kaldırılmalıdır.

137- Usul hatası nedeniyle işçilerin ve sendikaların grev hakkının ortadan kalkması engellenmelidir.

138- Mahkemelerin, " grev hakkının iyi niyet kurallarına aykırı tarzda, toplum zararına ve milli serveti tahrip edecek şekilde kullanılması" gibi gerekçelerle grevi durdurma hakkı (2822/47) kaldırılmalıdır.

139- Grevi uygulayan sendikanın işyerindeki üyelerinin dörtte üçünün sendika üyeliğinden ayrılması durumunda mahkemelere grevi durdurma yetkisi veren hüküm (2822/51) kaldırılmalıdır.

140- 12 Eylül öncesinde, uygulanan bir grevin ardından, bağitlanan toplu iş sözleşmesi ile grev süresinin ücretinin işçilere ödenmesi olanaklıydı. 2822 sayılı Yasanın 42. maddesi bu uygulamayı yasaklamaktadır. Bu yasak kaldırılarak, grev süresinin ücretinin ödenip ödenmeyeceği tarafların iradesine bırakılmalıdır.

141- Kamu kesimindeki geçici işçilerin kadroya geçirilmeleri sağlanmalıdır.

142- Mevsimlik işlerde işçilerin işe giriş ve işten çıkış tarihleri önceden belirlenmeli ve açıklanmalıdır.

143- Ormancılıkta vahidi fiyat uygulamasına son verilmelidir.

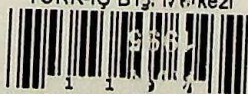
144- Milli Savunma Bakanlığı'na bağlı işyerlerine ilişkin mevzuat, çağdaş işçi haklarına ve sendikal hak ve özgürlüklere uygun hale getirilmelidir.

145- Kamu işveren sendikaları kapatılmalıdır.

146- Lokavt yasaklanmalıdır.

147- Kamu kesimi işverenlerinin özel sektör işverenleri ile aynı örgütlere üye olmaları yasaklanmalıdır.

TÜRK-İŞ Bilgi Merkezi

331.88 GÖR 1995